

**Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej
MINISTRA RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
za rok 2021**

Dział I

Jako osoba ponosząca odpowiedzialność za zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, tj. działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, a w szczególności dla zapewnienia:

- zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- skuteczności i efektywności działania,
- wiarygodności sprawozdań,
- ochrony zasobów,
- przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- zarządzania ryzykiem,

oświadczam, że w kierowanych przeze mnie działach administracji rządowej:

PRACA, RODZINA, ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE

(W związku z obowiązującymi przepisami prawa, ograniczającymi zakres kompetencji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w ramach nadzoru nad Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, niniejsze oświadczenie o stanie kontroli zarządczej ogranicza się w odniesieniu do ww. jednostek wyłącznie do zakresu prawidłowości realizacji przepisów prawa przez te jednostki.)

Część A

~~w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Część B

w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

(Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II oświadczenia.)

Część C

~~nie funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

(Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale III oświadczenia.)

Część D

Niniejsze oświadczenie opiera się na mojej ocenie i informacjach dostępnych w czasie sporządzania niniejszego oświadczenia pochodzących z:

- monitoringu realizacji celów i zadań,
- samooceny kontroli zarządczej przeprowadzonej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- procesu zarządzania ryzykiem,
- audytu wewnętrznego,
- kontroli wewnętrznych,
- kontroli zewnętrznych.

innych źródeł informacji, tj.: oświadczeń o stanie kontroli zarządczej za 2021 r. złożonych przez kierowników jednostek podległych lub nadzorowanych przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej oraz przez kierujących komórkami organizacyjnymi Ministerstwa.

Jednocześnie oświadczam, że nie są mi znane inne fakty lub okoliczności, które mogłyby wpłynąć na treść niniejszego oświadczenia.

Marlena Małąg
Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/ /-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis Ministra Rodziny i Polityki Społecznej)

Dział II

1. Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej w roku ubiegłym:

Departament Pomocy i Integracji Społecznej

Kontrola zarządcza funkcjonowała w ograniczonym stopniu w zakresie:

- wykonywania zadań w zakresie interwencji kryzysowej na rzecz osób i rodzin przez powiaty dotyczących:
 - a) określenia ogólnopolskich standardów usług interwencyjnych, w odniesieniu do struktury organizacyjnej i sposobu funkcjonowania ośrodków i punktów interwencji kryzysowej, minimalnego zakresu usług zapewnianych przez te placówki oraz kwalifikacji osób wykonujących usługi,
 - b) uregulowania statusu prawnego punktów interwencji kryzysowej, a także ujęcie tych placówek w sprawozdaniach z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach MRPiPS-03,
 - c) monitorowania powiatów w zakresie wywiązywania się przez nie z ustawowego obowiązku prowadzenia ośrodków interwencji kryzysowej.

Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Polityki Demograficznej

Kontrola zarządcza funkcjonowała w ograniczonym stopniu w związku z negatywną oceną Najwyższej Izby Kontroli dotyczącą realizacji konkursu „Po pierwsze rodzina!” przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz wybrane organizacje pozarządowe w zakresie przygotowania i realizacji I otwartego konkursu ofert w zakresie promocji rodziny „Po pierwsze Rodzina!” na 2020 r. oraz nadzoru nad realizowanymi projektami i prawidłowości wydatkowania środków publicznych na realizację konkursu.

Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Kontrola zarządcza funkcjonowała w ograniczonym stopniu w zakresie:

- 1) zgodności działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi:
 - a) Instytut nie opracowywał „Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej CIOP-PIB” i w związku z tym Rada Naukowa nie zatwierdziła ww. dokumentu;
 - b) nieprecyzyjne określenie w umowach zawieranych z ministrem do spraw pracy, Narodowym Centrum Badań i Rozwoju i wykonawcami projektów, celów szczegółowych i przypisanych im wskaźników produktu i wskaźników rezultatu, którymi powinni posługiwać się Główny Wykonawca Programu Wieloletniego, jak i wykonawcy, skutecznie egzekwować od wykonawców projektów obowiązków sprawozdawczych określonych w umowach w sprawie realizacji projektów;
- 2) skuteczności i efektywności działania:
 - a) należy dążyć do zwiększenia wykorzystania wyników badań prowadzonych w CIOP-PIB do praktyki gospodarczej, w tym wzmocnić współpracę z podmiotami zainteresowanymi zastosowaniem wyników badań Instytutu w prowadzonej działalności,

- b) zapewnić przekazywanie do Departamentu Prawa Pracy corocznych prognoz realizacji celów szczegółowych o okresie poprzedzającym przygotowanie raportu o wynikach monitorowania osiągnięcia celów Programu Wieloletniego,
- c) ustanowić w Instytucie stały, systematyczny mechanizm przeglądu obowiązujących przepisów dotyczących zakresu działania CIOP-PIB, w celu monitorowania realizacji obowiązków nakładanych przepisami prawa na radę naukową, dyrektora instytutu, instytut.

2. Planowane działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

Departament Pomocy i Integracji Społecznej

Planowane działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

- w zakresie wykonywania zadań interwencji kryzysowej na rzecz osób i rodzin przez powiaty:

- a) Ministerstwo rozważy możliwość podjęcia działań zmierzających do wypracowania standardów usług interwencyjnych np. opracowania modelowych procedur wsparcia osób w kryzysie oraz funkcjonowania ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie standardu usług świadczących przez ośrodki w obszarze interwencji kryzysowej, w tym zatrudnionej w tych jednostkach kadry,
- b) Ministerstwo poza analizą danych zbieranych za pomocą sprawozdania MRPiPS-03 podejmie działania zmierzające do pozyskania dodatkowych informacji dotyczących pomocy udzielanej przez punkty interwencji kryzysowej,
- c) Ministerstwo będzie podejmowało dalsze działania, również z pomocą wojewodów sprawujących nadzór nad działaniami z obszaru pomocy społecznej, mające na celu monitorowanie zaangażowania samorządów w sposób realizacji zadań zapewniających usługi dla osób w kryzysie.

Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Polityki Demograficznej

Planowane działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

Ministerstwo dołoży wszelkich starań, aby wnioski i uwagi sformułowane w wystąpieniu pokontrolnym NIK, po ich przeanalizowaniu zostały wzięte pod uwagę podczas przygotowania i realizacji kolejnych edycji konkursu.

Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Planowane działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

- 1) w zakresie zgodności działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi:
 - a) opracowanie zarządzenia Dyrektora CIOP-PIB w sprawie opracowywania, monitorowania realizacji i modyfikowania perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej,
 - b) przegląd zawartych umów na wykonanie Programu Wieloletniego (PW) i wdrożenie mechanizmów obowiązkowego, terminowego osiągnięcia wskaźników przez wykonawców, skutecznego egzekwowania obowiązków sprawozdawczych określonych w umowach w sprawie realizacji projektów;
- 2) w zakresie skuteczności i efektywności działania:

- a) przygotowanie planu promocji wyników zadań i projektów realizowanych przez Instytut, zwiększenie intensywności kontaktów z przedsiębiorcami potencjalnie zainteresowanymi wynikami prac Instytutu,
- b) opracowanie zarządzenia Dyrektora CIOP-PIB dotyczącego monitorowania celów szczegółowych PW przez 5 lat od zakończenia programu, którego załącznikiem będzie wzór zestawienia osiągniętych i pozostałych do osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu odnoszących się do poszczególnych celów szczegółowych,
- c) wpisanie w zakresy obowiązków pracowników Działu Prawnego obowiązku stałego monitorowania otoczenia prawnego Instytutu.

Dział III

Działania, które zostały podjęte w ubiegłym roku w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej.

Departament Pomocy i Integracji Społecznej

Działania, które zostały podjęte w ubiegłym roku w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

1. W zakresie przedsięwzięć m.in. legislacyjnych, dotyczących skutecznego przeciwdziałania tworzeniu i prowadzeniu działalności przez placówki nieposiadające zezwoleń wojewody, wprowadzono rozwiązania prawne zwiększające skuteczność przeciwdziałania nielegalnej działalności placówek całodobowej opieki. Ustawą z dnia 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. poz. 803) dokonano zmian w regulacjach dotyczących kar dla nielegalnych placówek - przyjęto różne wysokości kar w zależności od liczby osób przebywających w nielegalnej placówce. Zwiększono wysokość kar pieniężnych w przypadku prowadzenia przez placówkę nadal tej samej lub innej działalności po uprawomocnieniu się decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za prowadzenie bez zezwolenia wojewody placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz za nierealizowanie zaleceń pokontrolnych.
2. Zwiększono częstotliwość zbierania danych w ramach sprawozdań jednorazowych oraz innych wystąpień dotyczących funkcjonowania podmiotów niepublicznych w zakresie całodobowej opieki, w tym dotyczących skali nielegalnie prowadzonej działalności oraz zakresu i metod pozyskiwania przez Urzędy Wojewódzkie informacji o nielegalnych placówkach. Zebrane dane analizowane są pod kątem konieczności podjęcia działań legislacyjnych i pozalegisacyjnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Działania, które zostały podjęte w ubiegłym roku w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

1. W celu poprawy kompleksowości i terminowości obsługi kont płatników składek, w szczególności w zakresie podejmowania działań zmierzających do odzyskania należności z tytułu składek oraz przeciwdziałania przedawnieniom należności, a także rozpatrywania wniosków o ulgi w spłacie należności i monitorowania realizacji udzielonych ulg między innymi:
 - a) zakończono realizację Programów Stabilizacji Pracy w komórkach dochodów w oddziałach w zakresie celów strategicznych i kluczowych,
 - b) zoptymalizowano aplikację PWI wspierającą typowanie do obsługi kont i spraw płatników (m.in. w zakresie typowania do obsługi kont z saldem WN na dzień wznowienia prowadzenia działalności gospodarczej),
 - c) dostosowano aplikacje w obszarze dochodów wspierające realizację obowiązków ustawowych wynikających ze zmienionych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zakresie ograniczania kosztów egzekucyjnych i rozliczania wpływów z egzekucji dla postępowań prowadzonych od 20 lutego 2021 r.,
 - d) z dniem 1 kwietnia 2021 r. utworzono 10 Centrów Obsługi Wniosków o Ulgi (CUL), które obsługują wnioski o udzielenie ulgi na należności z tytułu składek, nienależnie pobrane świadczenia oraz ulgi w postępowaniach egzekucyjnych, od 1 czerwca 2021 r. wszystkie wnioski o ulgi wpływające do ZUS rozpatrywane są w Centrach,
 - e) weryfikowano prawidłowość obsługi spraw na poziomie doradców ds. ulg i umorzeń oraz powołanych CUL, a także systematycznie monitorowano obsługę wniosków o zwrot nadpłat z tytułu składek,
 - f) przekazywano dyrektorom oddziałów ZUS cykliczne informacje zarządcze w celu identyfikacji obszarów, w których należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia jakości i terminowości obsługi kont płatników składek, a w konsekwencji dochodzenia należności.
2. W celu ograniczenia ekspozycji Zakładu na ryzyko nadużyć w zakresie realizacji zadań Tarczy Antykryzysowej w związku z ustawowymi rozwiązaniami opierającymi udzielenie pomocy na podstawie oświadczeń i dokumentów klientów oraz możliwości prowadzenia weryfikacji ex post złożonych wniosków i dokumentacji między innymi:
 - a) zbudowano funkcjonalności i narzędzia informatyczne wspierające typowanie spraw do weryfikacji poprawności obsługi wniosków o wypłatę świadczenia postojowego,
 - b) prowadzono współpracę z KAS w zakresie weryfikowania danych płatników składek podanych na wnioskach o pomoc składanych w ramach Tarczy Antykryzysowej.
3. Dla zapewnienia terminowej obsługi spraw w zakresie ustalania uprawnień i wypłaty świadczeń krótkoterminowych, w tym wynikających z ograniczonych możliwości prowadzenia postępowań wyjaśniających w okresie pandemii, między innymi:
 - a) monitorowano stopień, terminowość i poprawność obsługi spraw w zakresie ustalania uprawnień i wypłaty świadczeń krótkoterminowych w oddziałach ZUS, w tym monitorowano sprawy, w których wystąpiły nadpłaty z winy ZUS lub odsetki od nieterminowej wypłaty i kierowano zalecenia do oddziałów ZUS,
 - b) monitorowano terminowość i stopień obsługi wniosków o wydawanie decyzji i wyjaśnień w oddziałach ZUS,

- c) przygotowano zmiany funkcjonalne w aplikacjach w obszarze świadczeń krótkoterminowych zapewniające skuteczne mechanizmy weryfikacji, monitorowania i kontroli obsługi świadczeń, a także sprawniejszą obsługę spraw m.in. poprzez ich częściową automatyzację,
 - d) prowadzono prace nad przygotowaniem zmian w aplikacjach w obszarze świadczeń krótkoterminowych w celu dostosowania do przepisów ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz.1621),
 - e) występowano z wnioskami dotyczącymi zmian legislacyjnych oraz uczestniczono w pracach legislacyjnych zmierzających do uproszczenia procesu przyznawania i wypłaty świadczeń krótkoterminowych.
4. Dla zapewnienia terminowości wydawania orzeczeń wynikającej m.in. z braku zapewnienia odpowiedniej obsady kadrowej w obszarze orzecznictwa lekarskiego między innymi:
- a) monitorowano terminowość wydawania orzeczeń oraz stopień rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia przez lekarzy orzeczników, w tym uruchamiano wsparcie dla oddziałów, w których zagrożona była terminowa realizacja zadań z zakresu orzecznictwa lekarskiego,
 - b) prowadzono intensywne działania rekrutacyjne w celu uzupełnienia stanu zatrudnienia lekarzy orzecznictwa lekarskiego, obejmujące m.in. publikację ogłoszeń o pracę w prasie lokalnej i Internecie oraz przekazywanie informacji za pośrednictwem Okręgowych Izb Lekarskich i podczas kontaktów ze środowiskiem lekarskim,
 - c) podejmowano działania mające na celu wzrost wynagrodzeń lekarzy orzekających,
 - d) zapewniono elastyczne warunki zatrudnienia lekarzy orzecznictwa lekarskiego (możliwość podjęcia pracy w niepełnym wymiarze etatu i w dogodnych przedziałach czasowych),
 - e) prowadzono stronę internetową www.wybadajkariere.pl, wspomagającą proces rekrutacji lekarzy jako element tzw. „kampanii wizerunkowej”, której celem jest uwiarygodnienie ZUS jako dobrego pracodawcy, który dba o swoich pracowników oraz jest coraz bardziej konkurencyjny na rynku pracy.
5. W celu poprawy realizacji zadań w obszarze rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej oraz zapewnienia wysokich standardów obsługi Programu dofinansowania płatników składek na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym w zakresie weryfikacji i oceny wniosków, aktualności procedury, jednolitego sposobu obsługi spraw i efektywnego monitoringu między innymi:
- a) wdrożono zmianę modelu nadzoru oraz organizacji pracy w departamencie Centrali odpowiedzialnym merytorycznie za obszar rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej,
 - b) zwiększono nadzór nad realizacją umów na świadczenie usług rehabilitacji leczniczej,
 - c) podjęto działania dla zapewnienia jednolitego trybu obsługi wniosków o dofinansowanie przez Centra Dofinansowania Płatników, w ramach których opracowano i przekazano do oddziałów ZUS szczegółowe wytyczne, zoptymalizowano proces i dokumentację procesową w zakresie Programu dofinansowania płatników składek, przeprowadzono szkolenia dla pracowników Centrów,

- d) prowadzono nadzór i monitoring realizacji poszczególnych etapów obsługi wniosków o dofinansowanie, m.in. w zakresie przeprowadzenia oceny formalnej wniosków, oceny merytorycznej, przygotowania i wysyłania do wnioskodawców do podpisu projektów umów o dofinansowanie,
 - e) wprowadzono standaryzację realizacji zadań związanych z dofinansowaniem działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników składek poprzez kontynuację wdrażania nowego modelu nadzoru oraz zmian w organizacji pracy w przedmiotowym obszarze,
 - f) wprowadzono systematyczny monitoring realizacji zadań w oddziałach ZUS w zakresie prewencji rentowej oraz Programu dofinansowania płatników składek na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy.
6. W celu ograniczenia ryzyka występowania błędów technicznych w komunikacji elektronicznej między wykonawcami a zamawiającym z uwagi na ograniczone parametry wydajnościowe miniPortalu i e-PUAP, mogące skutkować unieważnieniem kluczowych postępowań o zamówienie publiczne oraz zagrożeniem zapewnienia ciągłości realizacji usług między innymi:
- a) w I kwartale 2021 r. zawarto umowę, zgodnie z którą wykonawca zewnętrzny udziela dostępu za pośrednictwem przeglądarki internetowej do usługi (zwanej Platformą zakupową) umożliwiającej w Zakładzie elektroniczne:
 - przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówień publicznych o wartości mniejszej niż kwota 130 000 zł netto (obligatoryjnie od wartości 20 000 zł netto) oraz publikowanie zapytań mających na celu rozeznanie rynku,
 - przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówień publicznych o wartości równej lub przekraczającej kwotę 130 000 zł netto oraz publikowanie i aktualizację Planów postępowań,
 - b) zapewniono elektroniczną i eliminację dokumentów papierowych w procesie udzielania zamówień poprzez wykorzystanie Platformy zakupowej oraz dzięki stosowaniu w codziennej pracy uwzględnionego w procedurze zakupowej zalecenia dokonywania czynności na etapie przygotowania i prowadzenia postępowania przy wykorzystaniu elektronicznego obiegu dokumentów,
 - c) umożliwiono elektroniczne podpisywanie wszelkich dokumentów poprzez wyposażenie pracowników ZUS w podpisy elektroniczne oraz zabezpieczenie ich aktualności wraz z zapewnieniem możliwości korzystania z usługi walidacji (Webnotariusz).
7. W zakresie działań zmierzających do zmniejszenia długu technologicznego w eksploatowanych systemach i infrastrukturze, niedostosowania systemów IT ZUS do rozwiązań chmurowych oraz zamrożenia działań związanych z porządkowaniem kodów źródłowych Nowego Portalu Informacyjnego między innymi:
- a) opracowano koncepcję utworzenia Centrum Informatycznego jako odrębnej terenowej jednostki organizacyjnej,
 - b) realizowano projekt migracji motoru bazy danych DB2 do wersji wspieranej przez producenta (DB v12 FL 5xx) – w 2021 r. przeprowadzono migrację DB2 Connect do v10.5 oraz migrację motoru bazy danych DB2 do v10 NFM,
 - c) realizowano projekt migracji platformy Itanium na IaaS,

- d) uruchomiono produkcyjnie Platformę IaaS w ZUS,
- e) uporządkowano repozytorium kodów źródłowych Nowego Portalu Informacyjnego.